

El fons musical Josep Baró i Güell

A la biblioteca pública de Girona es conserva el fons del músic. En aquest article expliquem com es va inventariar i fem una biografia del personatge

El motiu d'aquest article és explicar la figura de Josep Baró i Güell i la seva obra. Ressaltem dues qualitats del mestre: la composició de sardanes i la seva implicació en el món coral gironí, concretament en l'Orfeó Cants de Pàtria. Josep Baró en va ser el director. En el seu fons musical trobem obra pròpia, sardanes, obra coral, vocal i peces d'altres compositors.

ANNA ARTIGAS > TEXT

FONS JOSEP BARÓ I GÜELL > FOTOS

Josep Baró i Güell (Cervià de Ter, 14 de juny 1891 – Girona, 8 de febrer de 1980) fou un músic que es va dedicar a la composició —majoritàriament de sardanes— i també va ser un revitalitzador de la poesia catalana contemporània i de la Renaixença. Dirigí l'agrupació coral Orfeó Cants de Pàtria entre 1922 i 1957, i fou sotsdirector de l'Orquestra Simfònica de Girona. Exercí de professor a les escoles municipals de Girona, i molts gironins de tota una generació que va passar pel col·legi J. Bruguera el recordaran per haver-los ensenyat, amb empena i senzillesa, les cançons populars. Com a intèrpret instrumentista, es va dedicar a la tenora i, a més, tocà amb l'Orquestra Pau Casals. De la seva passió pel món de la sardana en dona testimoni la col·lecció de tenores, conservades i exposades en una sala del Museu d'Història de la

Ciutat. Un instrument que en forma part és la tenora que Baró tocà mentre formava part del conjunt L'Art Gironí. Continuà amb la direcció coral —a més de l'Orfeó Cants de Pàtria— de les corals dels pobles de Celrà, Sarrià i Banyoles. Algunes arribaren a un nombre considerable de cantaires, i ja parlem d'orfeons. Conservem precisament la música de l'«Himne a la Senyera de l'Orfeó Joventut de Sarrià de Ter», per bé que en falta la lletra.

L'obra musical de J. Baró i Güell

El conjunt de l'activitat musical del músic està formada pels fons Cor Cants

Quatre anys després de la mort de Josep Baró i Güell, el seu nebot va fer donació d'aquesta col·lecció tan important

>> *Josep Baró i Güell (Cervià de Ter, 1891 - Girona, 1980).*

de Pàtria i el fons Josep Baró i Güell. El primer consta de partitures originades per l'activitat com a director de Cants de Pàtria. Aquesta formació rebia el suport del Foment de la Cultura, que era l'Obra Social i Cultural de l'empresa Grober. En aquell temps la Grober era una de les empreses més importants de la comarca i de la ciutat, i un referent dins el món empresarial. Com a exemple de la seva sensibilitat social destaquem la creació, per als seus tre-

>> *L'Art Gironí, 1915.*

balladors, de serveis com el guarderia i el d'activitats culturals. En comparança amb d'altres fàbriques de l'època, els treballadors rebien de l'empresa un tracte més humà. Precisament una de les activitats que la firma potencià fou la formació d'un cor mixt de treballadors. L'any 1922, el mestre Josep Baró va agafar-ne la direcció fins al 1957.

D'altra banda, cal explicar com va arribar el fons a la Biblioteca Pública de Girona. Quatre anys després de la mort de Josep Baró i Güell, el seu nebot va fer donació d'aquest col·lecció tan important, el 21 d'agost de 1984. Recordarem que existeixen, dintre el llegat del músic, dos fons. Gràcies a Lluís Brugués, professor del Conservatori de Girona, s'acordà entre tots dipositar el fons a la Biblioteca Pública. El volum del fons Josep Baró i Güell conté obra pròpia i obra d'altres autors. Dins el conjunt de l'obra de Josep Baró trobem composicions, arranjaments entre altres (i així, fins a veure les agrupacions exemplificades en el quadre de classificació que hem fet). Així, tant en músi-

ca manuscrita com impresa trobem els grups següents: música instrumental —unes 33 peces— (1), música religiosa —173 peces—, majoritàriament música per a veu, amb o sense acompanyament instrumental, normalment piano. Posem com a exemple *Las 7 palabras de N. S.* amb text de San Juan de la Cruz. Continuant amb l'obra pròpia i dins el gènere popular trobem el grup format de música per a veu (98 obres), del grup format de música infantil (37 obres), del grup música per a teatre (6), i finalment de sardanes (més d'un centenar) i 25 per a veu. Posem com a exemple de sardanes *L'estiu* i *Els arbres de la Devesa saben una cançó*. Destaquem el títol *Què és la pau?*, amb text de J. M. Monill.

De totes les composicions de sardanes destaquen *A la Font d'en Lliure, La festa del poble, i Casa pairal.*

Constatem el grup de cançons harmonitzades pel mestre Baró (177); en un altre grup, hi ha obres impreses i dins el grup de música per a veu (12 obres), destaquem les caramelles *Cançó de joia, Pasqua de Resurrecció, Grans mercès, Noia Formosa, Pastoral / Marieta puja al cel*. En el grup instrumental, encara d'obra pròpia impresa (3 obres), seguidament del grup de sardanes, en comptem un total de 41. Del conjunt de composicions de sardanes destaquen *A la Font d'en Lliure, Absència i retorn, La festa del poble, i Casa pairal*.

Músics contemporanis de Josep Baró inclosos en el fons

A les comarques gironines es troben bons compositors que s'han dedicat a la música per a l'agrupació de cobla. Fruit de la relació del mestre J. Baró amb aquests compositors podem aprofundir en cada un d'ells: Francesc Riu-malló i Caralt (Arbúcies, 1896-1955); Juli Garreta i Arboix (St. Feliu de Guíxols, 1875-1925); Domènec Moner i Barsart (Lloret de Mar, 1907-2003); F. Pujol

i Pons (Barcelona, 1878-1945); Ramon Serrat (Sant Joan de les Abadesses, 1883-1944); Albert Cotó (Figueres, 1852-1906); el qui fou el seu mestre, Antoni Juncà i Soler (Figueres 1875-1952) i E. Saló i Ramell (Granolers, 1905-1988), entre altres. No podem oblidar el musicòleg, director del Conservatori de Girona i compositor F. Civil i Castellví (Molins de Rei, 1895 - Girona, 1990).

L'abast del fons «altres autors» s'estén a compositors reconeguts, importants en l'àmbit internacional, com Tomás Luis de Victoria, Monteverdi, Haydn, Bach, Beethoven i César Franck. Trobem obra coral (música polifònica, tant profana com religiosa), obra instrumental (simfònica, música de cambra), sarsuela, etc. Com a curiositat, hem trobat una obra inèdita de J. Carreras Dagas titulada *L'estrella de l'amor*.

L'inventari

Els procediments que hem seguit i que han donat lloc a l'inventari són una continuació d'altres investigadors.

1) El procediment de creació de grups. S'han estudiat els gèneres musicals i la instrumentació per tal de clarificar la localització de la partitura. Durant la tasca realitzada s'ha utilitzat des de bon principi un quadre de classificació.

2) El procediment d'identificació de les obres amb el seu autor. Hem trobat

>> Partitures de Josep Baró i Güell.

en alguns casos dificultats per saber-ne l'autor. En aquests casos hem fet un grup a part. En conjunt, les obres presentaven la signatura.

3) El procediment d'atribució d'una signatura. Quan parlem, dins el llenguatge arxivístic i bibliotecari, de codis unipersonals o significatius, ens referim a números i lletres. Cada un ens dóna la informació justa. Aquest treball de posar els codis, així com altres aspectes, ha estat possible gràcies a Míriam Oviedo, bibliotecària i responsable del Fons Patrimonial de la Biblioteca, amb qui hem compartit feina i a qui agraïm la seva disposició per buscar solucions.

4) El procediment de descripció. L'objectiu de la descripció —autor, títol, etc.— és donar facilitat a qui ho vulgui consultar. Hem redactat un document on es troben uns referents bàsics.

5) El procediment paral·lel d'ordenació i arxivament. Podem dir que les partitures s'han ordenat posant un número correlatiu.

Anotem la importància de l'obra de Josep Baró i Güell en el resum següent. Primer: l'objectiu del desenvolupament de la feina feta a la Biblioteca Pública de Girona és tenir coneixement de l'obra i del personatge de Josep Baró. Comptem amb una col·lecció de partitures que podrà enriquir el coneixement (el grau de coneixement respecte a l'inicial). És destacable l'obra de sardana. La formació de cobla té una qualitat sonora única i, en particular, un so harmoniós. Per això Josep Baró va posar el seu coneixement musical, tècnica, dedicació i sentiment a aquesta formació. En segon lloc, facilitar les partitures de música i d'aquesta manera donem a conèixer l'obra de l'autor, cosa que sempre és positiu.

Anna Artigas és arxivera.

